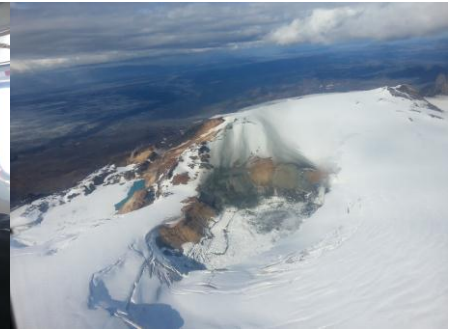

Hlaup úr Gengissiginu

Almannavarnadeildin fékk tilkynningu um hlaup í Volgu í Kverkfjöllum að kvöld 15. ágúst síðastliðinn. Göngubrúna hafði tekið af og megn jöklafýla sveif yfir söndum. Fyrstu vísbendingar bentu til þess að hlaupvatnið kæmi úr Gengissiginu, sem er jökulstíflað lón á háhitasvæðinu í 1600 m hæð yfir sjávarmáli. Til að renna stoðum undir gruninn fóru tveir frá

almannavarnadeildinni ásamt Veðurstofunni og Jarðvísindastofnun með þyrllu Landhelgisgæslunnar í könnunarflug föstudaginn 16. ágúst. Þar var grunurinn staðfestur um að hlaupið hafi úr Gengissiginu. Lónbotninn var alsettur jakadreif en auk þess höfðu nokkrir hverir gosið þannig að leirdreif huldi jökulinn til norðurs. Þessum atburði fylgdu engar frekari jarðhræingar, og ekki talin ástæða til að fylgjast sérstaklega með svæðinu.

Flugslysaæfing á Ísafirði

Nú í lok september var haldin flugslysaæfing við flugvöllinn á Ísafirði. Mikill undirbúningur fylgir flugslysaæfingum, sem eru haldnar reglulega á öllum áætlunarflugvöllum landsins. Að undirbúningi og framkvæmd æfinganna koma Ísavia, almannavarnadeild ríkislögreglustjóra, Slysavarnafélagið Landsbjörg, Rauði krossinn, lögreglustjórar, slökkvilið sveitarfélaga, Neyðarlínan, rannsóknarnefnd samgönguslysa og fleiri. Æfingin tókst mjög vel og fjöldi viðbragðsaðila tók þátt. Æfð viðbrögð á slysavettvangi, verkþáttastjórnun og vettvangsstjórn auk þess sem aðgerðastjórn umdæmisins stýrði heildaraðgerðum. Einnig voru æfð samskipti við Samhæfingarstöðina í Reykjavík, sem var fullmönnuð í æfingunni.

Heildarhættumat vegna eldgosa

Veðurstofa Íslands stýrir miklu verki sem kallast Heildarhættumat vegna eldgosa á Íslandi. Verkinu er skipt í fjóra hluta; Eldfjallauppflertirit, Hættumat vegna eldgosa við þéttbýli, Hættumat vegna sprengigosa og Hættumat vegna flóða sem fylgja eldgosum. Nú hafa verið skipaður stýrihópar fyrir öll verkefni og sitja starfsmenn almannavarnadeildar í öllum hópum. Hlutarnir eru komnir mislangt á veg, en farið er að hylla undir lok í Eldfjallauppflertiritinu.

Könnunarleiðangur með almannavarnanefnd Rangárvallasýslu

Á haustdögum fór almannavarnadeild í könnunarferð um Mýrdalssand ásamt sérfræðingum frá Veðurstofunni, Jarðvísindastofnun, Landgræðslunni og Vegagerðinni. Ferðin var skipulögð af almannavarnanefnd Rangárvallasýslu en auk hennar bættust við hópinn staðkunnir heimamenn. Tilgangur ferðarinnar var að kanna ummerki Leirár, en síðustu misserin hefur hún verið að breyta farvegi sínum til suðurs. Ljóst er að miklar breytingar eiga sér stað við Leirá og voru menn sammála um að fylgjast þurfi vel með framvindunni og koma með hugmyndir um aðgerðir ef til þarf.

Futurevolc – viðamikil skoðanakönnun

Eins og fram hefur komið í síðustu fréttabréfum Almannavarnadeildarinnar er deildin þátttakandi í evrópsku rannsóknarverkefni með það að markmiði að byggja upp ofurstöð í eldfjallafræðum á Íslandi. Verkefnið, sem ber heitið FUTUREVOLC, er byggt á samstarfi 26 aðila víðsvegar í Evrópu og er því stýrt af Háskóla Íslands og Veðurstofu Íslands. Hlutverk almannavarnadeildarinnar er að rannsaka samskipti, viðhorf, viðbragð og þekkingu hagsmunaaðila sem koma að viðbragði gegn eldfjallavá, bæði hér á landi og í Evrópu, svo draga megi lærdóm af fortíðinni og nýta þann lærdóm til framtíðar. Hagsmunaaðilar, í þessu sambandi, eru viðbragðsaðilar, stjórnsýsla, hjálparstofnanir, vísindamenn, veðurstofur, fjölmiðlar, flugmálayfirvöld, flugumferðarstjórnendur, flugfélög og ferðapjónustuaðilar. Til þess að afla gagna fyrir rannsóknina var nú í sumar ráðist í viðamikla spurningakönnun meðal allra þessara aðila bæði hér heima og erlendis. Skemmst er frá því að segja að framkvæmd könnunarinnar gekk mjög vel og var svarhlutfallið um 38%, sem er frekar hátt miðað við vefkönnun af þessari stærðargráðu. Nú er unnið að greiningu á þeim gögnum sem söfnuðust og munu niðurstöðurnar liggja fyrir í lok janúar á næsta ári. Rétt er að nýta þetta tækifæri og þakka öllum þeim fjölmörgu Íslendingum sem gáfu sér tíma til þess að svara könnuninni.

Ársfundur Futurevolc

Dagana 23. til 27. september var haldinn árlegur fundur allra þátttakenda í FUTUREVOLC verkefninu og fór hann fram á Hótel Heklu skammt frá eldfjallinu heimspekkta og tignarlega. Um 80 einstaklingar frá samstarfsaðilunum 26 mættu til fundarins að þessu sinni, auk þess sem gestir frá Singapore og Nýja Sjálandi sóttu okkur heim. Almannavarnadeildin sendi fjóra fulltrúa til fundarins sem meðal annars héldu kynningu á íslenska almannavarnakerfinu og greindu frá bráðabirgða niðurstöðum könnunarinnar, sem sagt var frá hér að ofan. Mjög góður andi var á fundinum og ljóst að mikil gróska er í rannsóknum á íslenskum eldfjöllum. Má þar nefna uppsetningu fjölmargra mælitækja, þróun nýrra mæliaðferða og mælitækja, notkun gervihnatta við mælingar á jörðu niðri og uppbyggingu á miðlægum gagnagrunni sem mun hýsa upplýsingar og vísindagögn um öll eldfjöll á Íslandi. Auk þess er unnið að nýju viðvörðunarkerfi fyrir flugiðnaðinn sem greinir frá ástandi allra eldfjalla á Íslandi.

Vonskuveður í ágúst og september

Í lok ágúst var vonskuveður víða um land þó aðallega um vestan og norðanvert landið. Mikil úrkoma var um vestan, sunnan og suðaustanvert landið. Þar sem enn var sumarumferð um hálendið og margir ferðamenn enn á ferðinni var ákveðið að gefa út víðtæka viðvörðun til landsmanna bæði vegna vatnavaxta og mögulegra flóða í ám og snjókomu á fjallvegum og hálendinu. Haft var samband við ferðapjónustuaðila, bændur, lögreglu og aðra hagsmunaaðila og þeir beðnir að miðla upplýsingunum áfram. Þar sem veðurspáin var lík spánni, sem olli miklum fjárskaða í september í fyrra ákváðu bændur um norðanvert landið að smala fé á hálendinu í fyrra lagi til öryggis. Lægðin gekk hratt yfir og ekki urðu vatnavextir til vandræða og gagnamenn komu í tíma til byggða áður en veðrið skall á. Hvert illviðrið rak annað í kjölfarið og um miðjan september lentu margir ferðamenn í vandræðum vegna sandstorms, snjókomu, hvassviðris og ófærðar víða á landinu.

SAREX æfing á Grænlandi

Dagana 2 – 6 september tóku íslenskir viðbragðsaðilar þátt í leitar og björgunaræfingunni SAREX Greenland Sea 2013, norðaustarlega á Grænlandshafi, milli Daneborg og Meistaravíkur. Líkt var eftir atburði er skemmtiferðaskip með 250 manns um borð lenti í háska og þurfti aðstoð við rýmingu skipsins.

Bjarga þurfti fjölda manns frá skipinu, flytja það á söfnunarsvæði slasaðra í landi. Síðan voru slasaðir fluttir frá Grænlandi til Íslands. Varðskip frá Íslandi og Danmörku tóku þátt í æfingunni og TF-SIF flugvél Landhelgisgæslunnar ásamt fjölda annarra viðbragðsaðila.

Rúmlega 100 fulltrúar Íslands tóku með einum eða öðrum hætti þátt í æfingunni. Þátttakendur koma frá Landhelgisgæslunni, Slysavarnafélaginu Landsbjörg, almannavarnadéild ríkislögreglustjóra, Slökkviliði höfuðborgarsvæðisins, lögreglu, Umhverfisstofnun og Landspítalanum. Einnig komu innanríkisráðuneytið og utanríkisráðuneytið að skipulagsferlinu fyrir æfinguna. Gott orð fór af þátttöku og frammistöðu íslenskra viðbragðsaðila á æfingunni.

Þau ríki norðurheimskautsráðsins sem sendu búnað og björgunareiningar á svæðið voru auk Íslands: Grænland, Færeyjar, Danmörk, Kanada, Noregur og Bandaríkin.

Fjöldarýmingar vegna hamfara

Dagana 16 – 18. júlí var haldinn í Vilnius í Litháen vinnufundur um rýmingar íbúa vegna hamfara. Sérfræðingum í Evrópu var boðið til fundarins með það að markmiði að greina mismunandi þætti í rýmingarferlinu og hvað þurfi til að rýmingar gangi upp. Oft er um að ræða mörg þúsund manns sem flytja þarf af hamfarasvæðum og því að mörgu að hyggja. Þátttakendum var skipt upp í þrjá vinnuhópa þar sem gerðar voru greiningar á helstu þáttum rýminga í hamförum. Fyrsti hópurinn fjallaði um varnir og viðbúnað með áherslu á áhættugreiningu, ýmsar sérþarfir íbúa, þjálfun og æfingar í almannavörnum.

Annar hópurinn fjallaði um viðbragðið með áherslu á stjórnstöðvarvinnu, upplýsingamiðlun, skráningar, samgöngur og rýmingar yfir landamæri og ýmsar ófyrirséðar atburði í hamfarahrjáðu landi. Þriðji hópurinn fjallaði um endurreisnina eftir hamfarir með áherslu á móttöku hópa og ýmsa aðhlyningu, læknisþjónustu, fjármál og fleira. Fram kom að auka þurfi áætlanavinnu og viðbúnað vegna hamfara og þar er rýmingarþátturinn ekki undanskilinn. Styrkja þarf viðbragð og samvinnu landa þegar kemur að rýmingarþættinum. Bent var á ERGO rannsóknarverkefnið sem góða fyrirmynd um rýmingar en Ísland tók þátt í því verkefni. Einnig er hafin vinna hjá IOM (International Organization for Migration) þar sem setja á upp gátlista og verkferla fyrir rýmingar

Efling á hópslysaviðbúnaði

Isavia, Slysavarnafélagið Landsbjörg (SL) og Ríkislögreglustjóri (RLS) undirrituðu í lok ágúst samning til tveggja ára um 16 milljóna króna úthlutun úr Styrktarsjóði Isavia til eflingar á hópslysaviðbúnaði. Á síðustu þremur árum hefur 21 milljón króna verið úthlutað til björgunarsveita um allt land til kaupa á fullkomnum björgunarbúnaði meðal annars bátum, bakbrettum, neyðarsendum og skyndihjálparbúnaði auk úrbóta á húsnæði og tækjum. Að tveimur árum liðnum munu björgunarsveitir landsins því samtals hafa fengið 37 milljónir króna úr sjóðnum. Styrktarsjóðurinn er framlag Isavia til þess að efla viðbúnað við flugslysum og hópslysum á landinu og til að bregðast við álagi sem fylgir auknum ferðamannastraumi. Styrktarsjóður Isavia var stofnaður árið 2011 með það fyrir augum að efla hópslysaviðbúnað björgunarsveita Slysavarnafélagsins Landsbjargar. Stjórn sjóðsins er skipuð tveimur fulltrúum frá Isavia, einum frá SL og einum frá RLS. Allar björgunarsveitir Slysavarnafélagsins Landsbjargar geta sótt um framlag úr sjóðnum. Forsendur úthlutunar eru að fjármagninu sé varið til þess að efla viðbúnað vegna hópslysa, t.d. til menntunar, búnaðar- eða tækjakaupa. Í sérstökum tilfellum er heimilt að styrkja önnur verkefni en vegna hópslysaviðbúnaðar en ekki er miðað við að fjármagninu verði varið til almenns reksturs.

Sigrar almannavarnadeildar á íþróttasviðinu

Golfmót íþróttafélagsins ÍRLS var haldið 4. september í blíðskaparveðri á Setbergsvelli í Hafnarfirði. Spiluð var bændaþrjú og var skipt í tvö lið og fyrirlíði hvors liðs kallaður bóndi og var leikgleði mikil og margir snilldartaktar sáust á vellinum. Kristján og Guðrún tóku þátt í mótinu fyrir hönd almannavarnadeildarinnar.

